

בענינא דיזמא

מצבים כאלו מיוחדים מוכרחים לבקש, אחרת אין לו ראש השנה

התבוננות ומחשבה על השנה החולפת: הדרכה וחזיון מגדולי הדור בראש מנהיג הדור רבינו מרן הגר"ד לנדו שליט"א

רשכבה"ג רבינו מרן ראש הישיבה הגאון רבי דוב לנדו שליט"א מוכרחים להתפלל בר"ה, מצבים כאלו מיוחדים

בהמשך לתמליל השיחה שהובא בגיליון הקודם, כשלאחר הפיגוע הקשה עלה למעונו של מנהיג הדור רבינו מרן הגאון רבי דוב לנדו שליט"א, הגאון רבי אהרן בירנצווייג שליט"א מרבני ישיבת מיר שסיפר בדבריו על תלמידיו שברחו מהתופת, הפיגוע הנורא בצומת רמות, ומה התעוררו מזה הבחורים עמלי התורה. וביקש חזיון בעבורם, להלן הדברים.

הגר"א בירנצווייג: בחורים התעוררו מזה לקראת ראש השנה, תמיד ראש השנה היה אצלם חלק מסדר של השנה, הם מרגישים שהם צריכים לבקש בראש השנה בקשות פרטיות, הם חווים יותר את האסונות, מה הצורה שראוי לבקש בקשות.

רבינו: מה שמרגישים.

הגר"א בירנצווייג: איפה, באיזה חלק בתפילה.

רבינו: לא יודעים באיזה מקום אבל מבקשים, מה שהלב אומר, הלב וראש אומר.

אחד הנוכחים: מותר לבקש בראש השנה בקשות פרטיות.

רבינו: אנשים כאלו מוכרחים לבקש, אני אומר את זה, יש בהלכה, אבל מצב כזה שאדם מזועזע זה לא פשוט, לא כל אחד דומה לשני, הלכה בצורה ברורה אני לא יודע צריך לדון בזה, אבל מצב כזה שעבר כזה דבר, מוכן, אחרת אין לו ראש השנה, יש לו אבל לא זה...

הגר"א בירנצווייג: כל השנה היתה שנה לא רגילה, אז כל אחד שמגיע לראש השנה מתעורר מה עברנו השנה..

רבינו: נכון, נכון מאד אמת.

הגר"א בירנצווייג: אז כל אחד שמרגיש מה שעברנו השנה זה מתאים שיבקש באופן יותר פרטי בראש השנה.

רבינו: זה נכון, צריך לשאול את המוצי"ם את הפרטים שאתם מדברים, אבל אני חושב שאם יתנו לי שאין כאן שאלה הלכתית כל כך, מוכרחים מצבים כאלו מיוחדים.

הגר"א בירנצווייג: שהראש ישיבה יברך, הבחורים ביקשו, הגעתי מיוחד.

רבינו מגיב בתמיחה: אני יברך?!

הנכד: בשליחות הבחורים, יש הרבה בחורים מבוגרים שיש לו קשר איתם, ברכות לזיווגים הגונים ולשנה טובה.

רבינו: אם יהיה מעומקא דליבא ותענו אמן, אז זה יהיה בסדר, יש כלל ידוע, את הסיפור עם רבי חיים, אני מאחל מעומקא דליבא שיהיה להם כל טוב סלה, ואמרו אמן.

הגר"א בירנצווייג והנוכחים השיבו אמן.

רבינו הוסיף וברך בחמימות את הגר"א בירנצווייג: כל טוב, גוט יאר כתיבה וחתומה טובה.

מרן פוסק הדור הגר"י זילברשטיין שליט"א

כיממה לאחר הפיגוע הנורא שהתרחש בצומת רמות בעיה"ק ירושלים, בעוד עם ישראל כולו עטוף יגון ואנחה על חרון אף ה', על ששה קדושים וטהורים שעלו בסערה השמימה ע"י בני עוולה ימ"ש, הי"ד, וכן על ארבעה חיילים שנהרגו בעזה הי"ד.

הלבבות סוערים, הרגשות הומים, וממילא השאלות זורמות, ומתוך השאלות הרבות שנשלחו למרן פוסק הדור הגר"י זילברשטיין שליט"א בימים אלה, הציג בפניו נכדו חביבו הרה"ג ר' חיים מלין שליט"א, מבחר שאלות אקטואליות וכואבות, עליהם השיב רבינו ופרס את משנתו, דעת תורה ברורה וצרופה, בענייני השעה. להלן הדברים:

אברך תושב רמות, שאשתו מפחדת לצאת מהבית

התקשר אלי אברך שגר בירושלים [בשכונת רמות], ואומר שמאז הפיגוע אשתו ממש בחרדה, ולא מסכימה לצאת מהבית, ויש לה פחד, צדו צעדינו מלכת ברחובותינו, והוא ביקש מה אפשר למסור לה בשם סבא, לחזק אותה, כי היא מאד מפחדת.

מרן רבינו שליט"א: להגיד לה שזה כפרה, זה לא שסתם הרגו אותו, החליטו בשמים שצריך כפרה על העם היהודי, ואלה המכפרים. אדרבה, כעת הסכנה היא הרבה פחותה, כי חרון אף ה' ירד. בדיוק ההיפך, אחרי הסיפור הזה שהיה, חרון אף ה' ירד. י"א נפשות שנרצחו, יותר ממניין, והם ימליצו טוב לפני כסא הכבוד ויכפרו על עם ישראל כמו קרבן.

שירי רגש במקום הפיגוע, תופעה פסולה?

הנכד: יש תופעה אצל הגויים, שכשיש כזה אסון שנרצחים בני אדם, מגיעים למקום ושמים פרחים ונרות, ומה שרואים בשנים האחרונות שזה נכנס גם אלינו, ואתמול באו למקום של הפיגוע בחורי ישיבות והדליקו נרות, והתחילו לשיר שירי רגש, כגון 'נקום נקמת דם עבדיך השפוף'. אז אני שואל מה השקפת התורה על כזה דבר?

רבינו: זה לא נורא, זה שירים של קודש, זה שירי רגש שמעוררים לתשובה, ואין בזה פגם. כאילו אומרים לגויים, אתם לא תשברו אותנו. אחד מהמגמות שלהם זה לשבור את עמ"י, והשירה הזו מפרסמת כלפי העולם, אותנו אתם לא תשברו!

האם יש תביעה עלינו שאנו לא מספיק בוכים כשנהרגים חיילים?

הנכד: אחד הרבנים אמר, שכל אלה שנרצחו זה אנשים מאנ"ש, אנשים חרדים, ואמר שיש תביעה על הציבור החרדי, שהמון חיילים נהרגים, והציבור החרדי מרגיש שזה לא נוגע אליו, הציבור החילוני קוברים ואבלים, והציבור החרדי מרגיש שזה לא קשור אליו כל המלחמה. אז הוא אמר שיש קצת תביעה על הציבור.

רבינו: זה לא מופרך מה שהוא אומר..., שאנחנו לא מספיק בוכים.

ולמעשה נהרגו ביום אחד גם אברכים, וגם חיילים. זה היה מאד חזק כשסבא דיבר בשיעור, הוא דיבר על שניהם, גם על האברכים, וגם על החיילים, כולם יהודים, כולם עם ישראל, כולם נהרגים בגלל דבר אחד – שהם יהודים!

רבינו: ה' הוא האלוקים.

נהג המונית שחירף את נפשו להציל אשה מבוגרת, האם ע"פ הלכה היה חייב בכך? הנכד: יש נהג מונית חילוני, שהיה בפיגוע אתמול, והתפרסם בכל העולם הגבורה שהוא עשה, הוא הסיע אשה מבוגרת במונית, והוא היה מאחורי האוטובוס שהמחבלים היו, ואז התחיל הפיגוע, אז כל אחד הטבע שלו זה לקום ולברוח, ושהאשה תסתדר לבד..., אבל הוא ירד ממקום הנהג, והגיע למקום של האשה המבוגרת, ובעוד הכדורים שורקים ועפים מעל לראשו, הוא סייע לה לצאת, וחיכה וברח איתה ביחד. והוא והיא ניצלו בנס. כולם התפעלו מה זה הגבורה של עם ישראל, שעוזרים אחד לשני בעת צרה.

רבינו: אגודים בצרה...

הנכד: אני הסתפקתי, על פי הלכה האם מותר לעשות את זה, כי זה הרי מקום סכנה ודאי, שעפו לו מעל הראש כדורים?

רבינו: מותר ודאי שמותר, כל השאלה היא אם יש חיוב לעשות את זה. אין חיוב בפשטות להיכנס אפילו לספק סכנה, כדי להציל חברו מודאי סכנה, אבל מי שעושה כן, קדוש יאמר לו.

הנכד: סבא אומר תמיד שבאומות העולם אין כזה דבר, הם ישר בורחים, חושבים על עצמם.

איך יתכן שאחד הנרצחים ויתר על מקומו בטרמפ, ודקות לאחר מכן עלה השמימה? הנכד: היה עוד סיפור, שאחד מהנרצחים עלה על טרמפ, ומישהו בא להגיד לו שרוצה את המקום, כי יש לו תור לרופא, אז הוא אמר אני אוותר לך, הוא ירד, ונשאר בתחנה, ונרצח אחרי כמה דקות. אז אנשים שואלים, איך זה יכול להיות, אנחנו תמיד לומדים שעל ידי שעושים מצוות זוכים לחיים בגלל זה, הוא עשה חסד וויתר את המקום, וכביכול בגלל זה נשאר בתחנה, והוא נרצח?

רבינו: מסבירים דבר כזה, שהקב"ה ידע הרי שהוא קדוש ונגזר עליו שירצח עקד"ה, שהיתה גזירה אין מה לדבר, גזירה אכזרית, הקב"ה גלגל שתוך כדי כך זכה לעשות מצוה שאין כמוה, קידוש ה' נורא ממש. במקום למות במיתה רגילה, של התקף לב וכדומה, אז הוא מת מתוך מצוה, על קידוש ה'.

הנכד: כמו שרשכבה"ג מרן שר התורה הגר"ח קניבסקי זצוק"ל אמר אחרי הפיגוע בהר נוף, שיהודים נרצחו בתוך ביהכ"נ עם טלית ותפילין, וכולם שאלו איך יתכן, אז הוא הביא מה שכתב בספרו 'טעמא דקרא' בפרשת חיי שרה, ששרה אמנו נהרגה בגלל שבישרו לה על עקידת יצחק, והתשובה שהגזר דין למות היה בכל מקרה, רק זכתה למות מתוך מצוה. כמו כן שמעתי שסיפרו דבר זה לרבן של ישראל מרן הגר"ד לנדו שליט"א, והוא אמר משפט אחד: 'משפטיך תהום רבה'...

השומע את בשורת הפיגוע ומצטער, האם יברך דיין האמת?

הנכד: אתמול אחרי השיעור שאלתי את סבא, מי ששומע את הפיגוע והלב שלו יוצא מרוב צער, למה שלא יברך ברכת דיין האמת על בשורה רעה. אז סבא ענה לי שזה נאמר דווקא על צרה של הכלל, ולא על צרה של אדם פרטי. אז שאלו מהמשניים שעל פטירת אדם כשר, אפשר לברך, וסבא ענה שתואר 'כשר' זה תואר גדול, ולא כל אחד זוכה לזה. ואני נזכר, שאחרי שמחת תורה שהיה את האסון הנורא, שאלתי את סבא גם שאלה זו, וסבא ענה לי בנוסח אחר, שאנחנו נמצאים במלחמה אחת ארוכה, וכל אסון שיש, זה רק פרט מתוך המלחמה הקשה.

רבינו: נכון, אז זה לא סוף פסוק...

הנכד: מי שמרגיש שרוצה לברך, ויש לו צער רב, יכול לברך?

רבינו: **שיקרא את הרמב"ם או את הגמ' שהשומע בשורה רעה מברך דיין האמת, עם שם ה', זה עיצה ודאי טובה.**

מה אמר רבינו כשראה שלט חוצות עם תמונת החטופים?

לאחר מכן באמצע הדרך ראה שלט חוצות ענק בו נראים שניים מהחטופים הנמצאים בעזה, עם הזעקה 'אנא תצילו אותנו', ואמר רבינו בכאב לב:

זה נורא, זה שובר את הלב, הם יושבים שם ורואים את המוות מול העיניים, ומתחננים לעם ישראל, אנא בבקשה תצילו אותנו, חז"ל אומרים ששבי קשה מכולם, צריך לשבת ולבכות'...

ניצולי הפיגוע, האם יורידו להם מזכויותיהם?

לאחר מכן, בהגיע רבינו לכולל 'בית דוד', נשאל ע"י תלמידו הרה"ג רבי **יעקב בן סרוק שליט"א**, על כל אותם מאות אנשים שעמדו בתחת הדמים בצומת רמות, וברגעי החרדה שאותם מחבלים ארוזים ימ"ש החלו לירות לכל עבר, נסו על נפשם וחיהם ניצלו באופן ניסי.

האם עליהם לחשוש כעת שבשמים הורידו להם מזכויותיהם, שהרי אמרו חז"ל (תענית דף כ"ב) שמי שעושה נס – מנכין לו מזכויותיו.

רבינו בתשובתו, פתח את ספרו 'עלינו לשבח' (שמות, עמ' תקצח), שם הדפיס את דברי מרן הבן איש חי זצ"ל בספרו 'בן יהודה' (שבת דף לג), שם כותב **שאחד כזה שהוא צדיק שאוהב לעשות חסד חנינים עם הבריות**, אז מידה כנגד מידה, יעשה לו הקב"ה ניסים בתורת צדקה ומתנת חנינים, ואין מנכים לו מזכויותיו, ולכן רשבי"י שהתרחש לו נס שנברא לו במערה חרוב ומים, לכן אמר יתקן דבר הנאה לרבים, ואז הקב"ה לא ינכה לו מזכויותיו. ולכן גם אותם שניצלו מהפיגוע, שיקבלו על עצמם לעשות חסד עם הבריות ללא תמורה, ובזכות זה לא ינוכה להם מזכויותיהם.

מרן ראש הישיבה הגאון רבי משה הלל הירש שליט"א

לדעת שהכל מרבנו של עולם

קודם שמרן ראש הישיבה הגרמ"ה הירש שליט"א יצא למסע קרן עולם התורה, עלה רבה של רמות ב' הגאון רבי משה דרוק שליט"א לקבל דברי חיזוק לקהילה ולמשפחות שעברו את הפיגוע המזעזע. להלן התמליל:

הרב דרוק סיפר: בני הקהילה שבורים ורצוצים במקום אחד באותו בית הכנסת, כולם הגיעו לשם, בדיוק הזדמנו לשם, איננו יודעים חשבונות שמים, הכל בהשגחה, אבל הקדוש ברוך הוא מדבר אלינו. הראש ישיבה יכול להגיד מה להעביר לציבור.

הגרמ"ה הירש: דיברתי שצריכים לחזק את מדת הבטחון, זאת אומרת, שצריכים לדעת שהרבנו של עולם הוא זה שעשה את מה שנעשה, ואם רבונו של עולם עשה את זה, אז צריך להיות שאיכשהו קרה פה דבר טוב, איכשהו, וזהו הבטחון, **וודאי שזה דבר אחד שרבוש"ע דורש מאתנו להתחזק בזה, בבטחון.**

זה העיקר שצריכים לחזק, לדעת שהכל מרבנו של עולם, להתחזק ולהמשיך בעבודת השם, במצב כזה היצר הרע מביא כזה כובד, ועצבות, וצריכים לדעת שזהו עצת היצר, כל ההרגשה הזו, של עצבות וקושי, ושאי אפשר להמשיך ככה, הכל הוא עצת היצר, אם מתבוננים שרבנו של עולם הוא זה שעשה את זה, והוא הביא נסיון הזו עלינו, זה נסיון עבוירנו, שבמצב כזה נלמד באותו חשק, ונתפלל באותו חשק, לא להזניח, ולא לתת לעצבות להתגבר, זה עצמו הניסיון, בטחון שזה מרבנו של עולם, וזה נסיון עבוירנו, וחייבים להמשיך, זה הניסיון.

הרב דרוק: ומה להגיד למשפחות?

הגרמ"ה הירש: למשפחות באמת יותר קשה, אבל באמת הם צריכים לדעת אותו דבר, זה קשה, אבל אותו דבר, **לא לשכוח שזה מרבנו של עולם, וכל מי שקיבל צער באיזה אופן במצב הזה, כך היה גזירת עליון, ממילא צריכים לקבל את הניסיון, אף שקשה, ולהמשיך לעשות מה שנדרש מאתנו.**

הרב דרוק: ניתן לומר שזה כפרה על הכלל?

הגרמ"ה הירש: יש גם את זה, זה מקיל על הלב כשיודעים את זה, אבל בעיקר צריכים לדעת שמצב כזה מביא לדיכאון, לעצבות, ומכביד עליו שלא להמשיך בעבודתו, העצבות הזו הינה עבירה, זו עבירה, **הנסיון הוא שלא להישבר, אלא לזכור שהכל מהקב"ה, ועי"ז לא נשברים, זה הניסיון**

מרן ר"י קול תורה הגאון רבי משה יהודה שלינגר שליט"א

מוכרחים לכאוב ולהתאבל אבל תפקידנו למצוא נחמה והארה

בשיחה מרטיטה ומעצימה, שב מרן שליט"א אל הימים בהם זרע בעשר אצבעותיו ערוגות אור בשדות החושך, כשהשבע התעוררה ישיבת 'קול תורה' שוב אל פצעי העבר, כשצורר יריות גדע את חייו של א' מאנשי הישיבה הרב לוי יצחק פש הי"ד:

"אני יודע מה זה כאב של שכול", אמר מרן שליט"א בכאב, "הרי יש לי בן שלי"ע נרצח הי"ד ... זה כאב של שנים ...! אנשים חושבים שזה כאב שחולף עם השנים, אבל זה לא נכון כלל ...

לפעמים הקושי יכול להתגבר עם הזמן, בפרט כאשר מדובר על אנשים מיוחדים, כמו ידידנו הי"ד, אדם מיוחד, בעל מידות מיוחדות במינו, שהתמסר מאד לבני הישיבה וחיפש כל הזמן איך יכול להטיב ולעזור לבחורים".

מרן מספר על הנהגה שבה הצטיין הנפטר הי"ד. "שמעתי שהייתה לו קביעות בזמנים בהם היה פנוי, להיכנס לביהמ"ד ולשבת וללמוד ... בהנהגה זו ניתן לראות על האדם את מקור חיותו. הגם שיצא לעסוק לפרנסתו, בכל זאת התבונן בדרכו כיצד יכול לגדול בתורה ויראת שמים". "זוהי נקודה המחייבת כל אחד ואחד", הוא אומר בלהט. "הרי הערך של מעשינו נמדד לפי המחשבה והכוונה שאנו מקדישים להם. ואם כך, אנו, בני הישיבות שכל חיינו סובבים סביב לימוד התורה וקיום מצוותיה, **בודאי מוטלת עלינו החובה להתבונן במעשינו ... לעשות הכל ממקום מרום יותר.**"

להגיע לימי הדין מתוך התבוננות ומחשבה על השנה החולפת, ועל כל מה שפקד את כלל ישראל בשנה זו. ההתבוננות הזו יוצרת חיזוק אישי לכל אחד.

"הפסוק הלא אומר 'עת צרה היא ליעקב וממנה יוושע'. כתוב כאן דבר נורא למתבונן: עצם הצרה - היא עצמה כבר ה'ממנה יוושע'. איך ניתן לומר דבר כזה? שהצרה עצמה היא הישועה? אלא, שמתוך שאנו יודעים גם בעת הצרה להתבונן ולהתנהל לפי דרך התורה - זה עצמו הופך את הצרה לחלק מן הישועה".

"העולם אפוף בהלה", הוא אומר, "צרות שונות ומשונות. אבל יהודי אינו הולך לאיבוד גם בזמנים כאלה. גם בעת צרה ליעקב, הידיעה של האדם מה מוטל עליו לעשות באותו הזמן, וההבנה שהקב"ה דורש להוסיף עוד חיזוק בקרבת ד' - היא המביאה את הישועה". זו נקודת החיזוק העולה מהפיגוע הנורא ומהדמות שנעקרה מנופה של הישיבה: **"עיקר החיזוק שראוי לצאת לכל הכלל הוא לחיות חיים של התבוננות ומחשבה.** לא חיים שטחיים בלבד. צריך לדעת ולהכיר את תוכן החיים. דרך זו תביא את האדם לעליה בתורה ויראת שמים, משום שהוא חי בכל דרכו ותכליתו את רצון הבורא יתברך, ולכך זוהי קבלה ראויה לכל אחד להתחזק לילך בדרך זו".

הוא שב לנטפי הנוחם שיצק מדם ליבו בימי השכול הפרטי דאז: "מותר לכאוב על המת. **מוכרחים לכאוב ולהתאבל. אבל תפקידנו למצוא נחמה והארה במה שאפשר למצוא.** אנחנו, ביגון הפרטי שלנו, נתלינו למשל בזכות שזכינו להשיב פיקדון טהור וזך כל כך. התנחמנו גם במנן הילדים שנותרו לנו בחסד השם. מוכרחים למצוא נקודות של חסד להיאחז בהן". הוא עוצם את עיניו לרגע ומבקש להוסיף משהו: "הזכרנו בעבר את דברי הרמב"ן בפרשת ראה שכותב: 'ולא יאסור הכותב הבכי, כי הטבע יתעורר לבכות בפירוד האוהבים ונדודם אף בחיים'.

לצד זאת, מביא הרמב"ן את דברי חז"ל שאסור להתאבל על הנפש יותר מדי. מדוע? "כי בניס אתם לד' - לוקיכם ...! מי שיש לו אמונה, אסור לו להפריז יותר מדי באבל. יש מקום לאבלות ויש מקום לבכי. הרמב"ן מדגיש שזהו תהליך טבעי. פרידה זה דבר כואב, ומדרך הטבע - בוכים. אבל אחרי האבל הגדול, צריך לזכור: 'בניס אתם לד' - לוקיכם' מוכרחים להמשיך לחיות".

הדברים ממרן פוה"ד הגר"י זילברשטיין שליט"א המובאים בגליון באדיבות מערכת דברי חמד. ניתן להצטרף לקבלת דברים מהקודש פנימה במחיצת מרן שליט"א במייל דברי חמד - a0527642209@gmail.com וכן ניתן להאזין לדברים ממרן בקו שיח יצחק: 03-313-0582

- דברי מרן הגרמ"י שלינגר שליט"א הובא ביתד השבוע.

- קרדיט תיעודים: מנחת דבר. שוקי לרר. דברי חמד.

- ניתן להאזין לדעת תורה מגד"י בראשם רשכבה"ג מרן הגר"ד לנדו שליט"א, בקו החירום: 03-313-3306

- כמ"כ מידי שבוע י"ל קובץ אוצר הפרשה ובו גליונות מרבתינו זצוק"ל. ניתן להשיג מודפס בבתי הכנסיות בארה"ק, וכן ניתן לקבלו במייל: a169258235@gmail.com

- ניתן להצטרף לקבלת הגליון ע"י שליחת הבקשה למייל - a086221800@gmail.com